

RECENZIOK

ACTA IUVENUM 73. TÖRTÉNELEM

/ AZ ELTE BTK KISZ-SZERVEZETÉNEK TUDOMÁNYOS KIADVÁNYA /

Társaink első szárnypróbálgatásairól bíráló szavakat ejteni hálatlan, sőt olykor kifejezetten káros vállalkozás. A pesti bölcsész-hallgatók tudományos kiadványának recenziója ezért inkább ismertetni, mint bírálni fog. Az elbírálás jogát pedig meghagyja a sokkal avatottabbnak, H. Balázs Éva tanárnőnek: "Ez csak a kezdet..., annak természetes és rokonszenves hibáival. Az olvasó ... méltán kifogásolhatja a szerkesztési technikai megoldások néhány fogyatékoságát, a megjelent anyag egyenetlenségeit."

A JATE történelem szakos hallgatói számára, túl az irások valóban érezhető színvonalhullámzásán, már maga az "Acta" műfaja is kifogásolható lehet. Eltérően ugyanis a mi történelem actáinktól, ez a kiadvány nemcsak tanulmányok kiadására, hanem dolgozatok rövid ismertetésére, szakdolgozatok néhány mondatos összefoglalására, sőt diákköri munka bemutatására is vállalkozik. Hiba lenne azonban elmarasztalni ezért az "Acta..." szerkesztőit. A mi "Aetas"-unkhoz hasonló történészlap hiányában kötelező ez a műfaji tarkaság: csak ilyen "átmeneti műfajú" acta tudja a hiányt pótolni, két kiadvány funkciót egyesíteni. A "Dolgozatokról - röviden", "Szakdolgozat - Szemle" rovatok pedig követésre méltó próbálkozások. Az itt megjelent ismertetések az érdeklődők tájékoztatását, a kutatási területek tisztázását szolgálják, s lehetőséget a nagy terjedelem miatt leközölhetetlen dolgozatok megismerésére. Egy-egy rövid összefoglalás - pl. Vargyas Péter: "Az értelmiség szerepe az ókori Keleten", Majoros Anna: "Dózsa történeti képe", Ring Éva: "A lengyel reformmozgalom és a varsói értelmiség kapcsolata 1788-1794 ig", Baracs Ágnes: "Az oroszországi szabadkőművesség a XVIII. században és a XIX. század küszöbén" - nagyobb érdeklődést kelthet, mint az "Acta"-ban megjelent négy tanulmány egyike-másika.

Ezzel, természetesen, nem kívánom e tanulmányok komoly-erényeit elvitatni. De ha igazak - s igazak - H. Balázs Éva "Acta..." előszavában az "anyag egyenetlenségeiről" ejtett szavai, akkor ezen egyenetlenség a "tanulmányok érdeme".

Mig Lőrincz Barnabás: "C. Iulius Commodus Orfitianus cursus honoru-

mához" c. munkájában jelentős anyagismeretről, biztos forráskezelésről - s bátorságról az önálló következtetésekre - tesz tanubizonyosságot, s Zsurka Ágnes: "Egy kismemesi család birtoktörténete az Árpád-korban" c. dolgozatában jó példát ad az induktív kutatási módszer alkalmazására, addig Bakcsi Erzsébet: "A forradalmár Vasvári Pál elméleti munkásságáról: filozófiai és történelmi nézetei...", Sudár Kornélia: "Joseph von Sonnenfels, a reformpolitikus..." c. dolgozataikban - talán írásaik "műfajának" téves értelmezése miatt - jó részt megragadnak a felszínen, a két személyiség eszméinek tényszerű közlésén, nem szembesítve azokat a kor gazdasági, társadalmi, politikai viszonyaival, nem alkalmazva - vagy csak bátortalanul - a kritika fegyverét.

Fenntartás nélkül el lehet viszont fogadnunk - éppen uttörő vállalkozása miatt - az 5., a módszertani tanulmányt, Donáth Péter kísérletét: "Kísérlet a marxizmus-oktatás új módszerére a középiskolai 3. osztályos történelem-tanításban /vázlat/" c. munkájában a középiskolai történelem oktatás Achillesz-sarkát leli meg a marxizmus-oktatásban és megfontolandó elképzeléseket közöl az eddigi - eredménytelen - gyakorlat megreformálására. A történelem-oktatás alapvető problémáját érinti, ezért oktatási vázlatának tanulmányozása leendő tanároknak elengedhetetlen.

Megítélésem szerint a szegedi történelem szakos hallgatók körében legnagyobb érdeklődésre a diákkörökről szóló beszámolók tarthatnak számot. A mi sokszor bírált történész diákkörünknek tanulmányoznia kellene az ottani gyakorlatot. Az erősen specializált ELTE történész diákkörökben - Feudáliskori Egyetemestörténet TDK - középkori szekció, Feudáliskori Egyetemestörténeti TDK - későfeudális szekció, Középkori Magyar Történeti TDK, XIX. századi Magyar Történeti TDK - biztosítva van az érdeklődőknek megfelelő orientálódás, koncentrált, együttes kutatómunka egy-egy hozzáértő tanár irányítása alatt; olyan módszer, amely nem szorítkozik az egyes dolgozatok felolvasására.

Summázom végül az eddig leírtakat: Az "Acta Iuvenum 73" keresztmetszetét adta az ELTE BTK-n folyó diákköri kutatómunkának. A teljes bemutatásra való törekvés az "anyag egyenetlenségét" eredményezte, ugyanakkor jelezte az ELTE BTK történészhallgatóinak széles spektrumon mozgó kutatási kedvét, egy sor elgondolkoztató kezdeménye-

zésről adott hirt, melyek közül számunkra a diákkörökre vonatkozóak a legmegszívlelendőbbek.

Szvák Gyula

KORUNK ÉVKÖNYV 1974

A kolozsvári Korunk folyóirat kétszer adott ki évkönyvet. Miként a folyóirat egyes számai, aképp - látnivaló - az évkönyvei is egy vezérgondolat köré kapcsolódó cikkeket tartalmaznak. Így az 1973-as évkönyv a romániai magyar tudományos élet műhelytitkaiba pillantott be és próbált a lehetőségekhez képest átfogó képet nyújtani a legkülönfélébb szakterületek elért eredményéről. Most pedig a romániai magyar sajtótörténetről jelent meg több, mint husz tanulmányt tartalmazó kötet.

Azóta már megírták, hogy ez az évkönyv talán évtizedeken keresztül kézikönyve lesz a történelem iránt érdeklődőknek és szakembereknek egyaránt. A tanulmányok, melyek a sajtóélet egész területére kiterjednek, igen sokrétűen és magas színvonalon fejtik ki az egyes problémákat. A változatosság illusztrálására elég néhány cím: A honismeret ábécés könyve; Történelem kutatás; Munkásmozgalom, munkássajtó; Orvosi szaksajtó; Nevelésügyi szaksajtó; Bartók fogadtatása; de sorolhatnánk az egész tartalomjegyzéket, mind megannyi alapos és gondos munkával készült, közérdeklődésre számot tartó dolgozat.

Az egyes cikkek után gondosan összeválogatott irodalmat, eligazítót találhat az érdeklődő. Az évkönyv illusztrációs anyagáról is külön kell szólni: az egyes szerzők fényképei mellett a kötetet az ismert romániai magyar festő, Nagy Imre művészi festményei és grafikai díszítik.

Hasznos lenne, ha egyetemistáink közül minél többnek a kezébe kerülne ez az értékes kiadvány.

Nehéz választani, hogy melyik cikket ismertessük az Aetas hasábjain. Mind történetileg, mind forrásértékét tekintve jelentős és szabadságharcunk 125. évfordulója alkalmából aktuális Imreh István: 1849-es székely hadilapok című munkája, ezért ezt nézzük meg részlete-